

SXEDIO.FG1

16.11.1946: ΕΠΑΦΕΣ ΤΗΣ ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΚΑΘΩΣ Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ Κ. ΤΣΑΛΔΑΡΗΣ ΑΠΟΦΕΥΓΕΙ ΝΑ ΤΟΠΟΘΕΤΗΘΕΙ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΝΑ ΜΗ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕΙ ΤΟΥΣ ΑΓΓΛΟΥΣ ΕΝΩ Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΓΟΝΑΤΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΕΙ ΤΟΥΣ ΚΥΠΡΙΟΥΣ ΝΑ ΜΗ ΑΝΑΜΕΝΟΥΝ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΣΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Στις **16** Νοεμβρίου **1946** τα μέλη της πρεσβείας των Κυπρίων υπό τον Τοποτηρητή του Αρχιεπισκοπικού Θρόνου Μητροπολίτη Λεόντιο έφθασαν στην Αθήνα όπου τους επιφυλάχθηκε πρωτοφανής υποδοχή από το δήμαρχο και το λαό με επικεφαλής ελληνικές σημαίες.

Προσφωνώντας τους Κυπρίους ο δήμαρχος Αθηναίων εξέφρασε το διακαή πόθο του ελληνικού λαού "να ίδη την Κύπρον ενωμένην με την Ελλάδα" και κατέληξε:

"Βεβαιωθείτε ότι θα είμαι ευτυχής να σας υποδεχθώ πάλιν εγώ ως ελευθέρους αδελφούς".

Ενας αντιπρόσωπος των αναπήρων με το καρτοσάκι του είπε στον Τοποτηρητή συγκινημένος:

"Λίγο αίμα μας έμεινε Δεσπότη μου και είμαστε έτοιμοι να το δώσουμε κι' αυτό για τη Κύπρο".

Η υποδοχή ήταν συγκινητική και τα μέλη της πρεσβείας (Τοποτηρητής. Δ.Ν. Δημητρίου, Ζ. Ρωσσίδης και Ι. Κληρίδης) και ο Τοποτηρητής Λεόντιος βρήκε τη ευκαιρία στην πρώτη του ομιλία έξω από τα Κυπριακά σύνορα να διαβεβαιώσει τους Βρετανούς ότι ο κυπριακός λαός, ενώ ήθελε την ένωση με την Ελλάδα, δεν επιδίωκε να την διώξει από την Κύπρο, αλλά να της προσφέρει όλες τις ευκολίες που χρειαζόταν για ενίσχυση της άμυνας της στην περιοχή της Μεσογείου:

"Γνωρίζετε όλοι πόσον ο βρετανικός λαός περί πολλού έχει την αγάπην του ελληνικού λαού. Θέλω να τονίσω ότι τα βρετανικά συμφέροντα, όχι μόνον δεν παραβλέπονται με την απόδοσιν της Κύπρου εις την Ελλάδα, αλλά και θα ενισχυθούν διότι το βρετανικόν φρούριον εις την ανατολικήν Μεσόγειον αποτελεί

κυρίως η αγάπη του ελληνικού λαού. Εάν δε η Μεγάλη Βρετανία αποδώσει την Κύπρον εις την Ελλάδα, το φρούριον θα ενισχυθή. Η πλάνη ότι θα παραβλαφθούν τα βρετανικά συμφέροντα, ελπίζομεν να διασκεδασθή".

Πρώτη ενέργεια της πρσβείας τη επομένην της άφιξης της στην Αθήνα ήταν να καταθέσει στεφάνι στο μνημείο του αγνώστου στρατιώτου.

Πολλοί Έλληνες και κύπριοι περικύκλωσαν τον Τοποτηρητή Λεόντιο που πήγε να καταθέσει το στεφάνι μαζί με τον έως τότε εξόριστο Μητροπολίτη Κερύνειας Μακάριο Μυριανθέα και τα μέλη της πρσβείας και το μόνο που ακουόταν στο χώρο της πλατείας ήταν η ιαχή " Ένωσις, ένωσις".

Σαν τέλειωσε η τελετή οι δυο ιεράρχες προχώρησαν πεζοί και ξαφνικά το πλήθος διέσπασε τον αστυνομικό κλοιό οπότε ο Τοποτηρητής αναγκάστηκε να απευθυνθεί σ' αυτό:

"Ευλογημένοι Έλληνες, ελεύθεροι αδελφοί, ο ελληνικός υπόδουλος κυπριακός λαός σας ευγνωμονεί. Η ελληνική Κύπρος συγκινημένη την στιγμήν αυτήν ζητεί Ένωσιν μετά της μητρός Ελλάδος και ικετεύει τη ιδικήν σας συνδρομήν και βοήθειαν διά την εθνικήν της αποκατάστασιν (Φωνές: είμαστε παρά το πλευρόν σας, ζήτω η ένωσις).

Πρόσθεσε ο Τοποτηρητής διακοπτόμενος από το πλήθος:

"Ο ενουσιασμός σας διά την δούλην Κύπρον είναι εγγύησις, ελεύθεροι Έλληνες αδελφοί, ότι η Ένωσις έρχεται (φωνές: Ναι, μάλιστα έρχεται). Οι υπόδουλοι Κύπριοι ζητούν τον συνεχή ενθουσιασμόν σας διά την ιεράν μας υπόθεσιν (φωνή: Τον έχετε). Η Μεγάλη Βρετανία γνωρίζετε πόσον εκτιμά την ιδικήν σας αγάπην (φωνή: ή θα μας δώση και την Κύπρον ή θα χάση και τη Κύπρον). Να είσθε βέβαιοι ότι αν εσείς συνεχίσετε να είσασθε εις το πλευρόν του αγωνιζομένου κυπριακού λαού (φωνές: θα είμαστε) η Μεγάλη Βρετανία θα δώση τη Κύπρον εις την Ελλάδα (φωνέδς: να δώση, ένωσις, ένωσις).

Ο ενθουσιασμός του ελληνικού λαού υπέρ του αγώνα του Κυπριακού λαού ενθάρρυνε περισσότερο τα

μέλη της Πρεσβείας. Τον ίδιο ενθουσιασμό προσπάθησαν να εμφυσήσουν και οι Έλληνες πολιτικοί της αντιπολίτευσης όχι όμως και η Κυβέρνηση Τσαλδάρη που παρουσιάστηκε διστακτική στο να πάρει σαφή θέση στην αξίωση της Πρεσβείας, όπως θέσει το τίμημα των κυπρίων για ένωση με την Ελλάδα ενώπιον της αγγλικής Κυβέρνησης. Τον Τσαλδάρη απασχολούσαν περισσότερο οι εξελίξεις του εμφυλίου πολέμου στη χώρα του και η ανάγκη της συνεργασίας με την Αγγλία, παρά η όξυνση των σχέσεων του με την μεγάλην αυτήν αυτοκρατορία.

Η πρεσβεία είδε τον πρωθυπουργό Κ. Τσαλδάρη από τους πρώτους, αλλά αυτός παρουσιάστηκε πολύ συγκρατημένος και είπε στην αντιπροσωπεία ότι το Κυπριακό ήταν ήδη "τεθειμένο" και περιορίστηκε να εκφράσει την ελπίδα ότι η έκβαση του θα ήταν αίσια.

Τόνισε επίσης στην Πρεσβεία ότι θα ανακοινούσε το Κυπριακό σε ευθετώτερο χρόνο.

Κατά τον ανταποκριτή και πάλι της "Ελευθερίας" στην Αθήνα που δεν έχανε κανένα βήμα της πρεσβείας (19.11.1946):

"Μολονότι τόσον ο κ. Πρωθυπουργός όσον και η Κυπριακή πρεσβεία απέφυγαν οιαδήποτε ανακοίνωσιν σχετικώς με την συνάντησιν ταύτην, είμαι εις θέσιν να δώσω τα κύρια σημεία των προς την πρεσβείαν δηλώσεων του κ. Τσαλδάρη, τα οποία είναι τα εξής:

α). Η ελληνική Κυβέρνησις έχει ήδη θέσει το Κυπριακόν ενώπιον της αγγλικής Κυβερνήσεως.

β) Πιστεύει η ελληνική Κυβέρνησις ότι υπάρχουν βάσιμοι ελπίδες διά την ευτυχή εν καιρώ επίλυσιν του ζητήματος. Επί του σημείου όμως τούτου, ουδέν θετικόν και συγκεκριμένον στοιχείον παρουσίασεν ο κ. Πρωθυπουργός.

γ). Η ελληνική Κυβέρνησις θα ανακινήση εκ νέου το ζήτημα, εις ευθετέτερον, κατά την κρίσιν της, καιρόν.

Ο Τσαλδάρης δεν περιορίστηκε μόνο στις ευχές και τις αοριστίες, αλλά πήρε και μέτρα για να δείξει την αντίθεση του προς τις ενέργειες της πρεσβείας.

Ετσι έδωσε οδηγίες στον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων Θεοτόκη να μη επιτρέψει την ανάγνωση χαιρετισμού της Πρεσβείας ενώπιον της Βουλής για να μη δοθεί η εντύπωση στον Αγγλο πρσβευτή Σερ Κλίφορντ Νόρτον ότι η Κυβέρνηση του υιοθετούσε τις ενέργειες της Πρεσβείας.

Στον χαιρετισμό της προς την ελληνική Βουλή η Πρεσβεία εξέφραζε "την ολόψυχον ευχήν όπως μη είναι μακράν η ευλογημένη μέρα, καθ' ην οι αντιπρόσωποι της Κύπρου θα παρακαθήσουν εν τη ελληνική Βουλή, βουλευόμενοι περί του μεγαλείου και της ευημερίας της Μεγάλης Ελλάδος".

Ταυτόχρονα ο Τσαλδάρης απαγόρευσε τη διενέργεια συλλαλητηρίου στον Παναθηναϊκό στάδιο που θα οργάνωναν τα σωματεία στις 11 Δεκεμβρίου.

Ενώ όμως ο Τσαλδάρης απέφυγε να πει καθαρά τις σκέψεις του στην Πρεσβεία για να μη προκαλέσει όξυνση στις σχέσεις του με την Αγγλία το έκαμε αυτό ο αντιπρόεδρος του Στυλιανός Γονατάς, που τόνισε καθαρά στην πρεσβεία:

" Η Ελληνική Κυβέρνηση αποκλείεται να αναλάβει σήμερα πρωτοβουλία επί του Κυπριακού".

Αντίθετα καλά λόγια και υποσχέσεις και προτροπές για συνέχιση του αγώνα της η Πρεσβεία έπαιρνε πολλές από την αντιπολίτευση και τους άλλους πολιτικούς ηγέτες.

Ο αρχηγός των Φιλελευθέρων Σοφούλης κάλεσε τα μέλη της πρεσβείας να προβούν σε έντονες ενέργειες πάνω στο Κυπριακό, τις οποίες χαρακτήρισε ως απαραίτητες "διά την εκπλήρωσιν του κοινού της Ελλάδος και της Κύπρου πόθου".

Ο Σοφούλης εξέφρασε επίσης τη γνώμη κατά τον ανταποκριτή της "Ελευθερίας" ότι " η Ελληνική Κυβέρνησις οφείλει να καθορίσει σαφέστερον την θέσιν της, έναντι του Κυπριακού ζητήματος και να συντονίση την δράσιν της με τας ενεργείας της πρεσβείας έκρινε δε ως έσχατον όριον ενεργειών της πρεσβείας της υπ' αυτής υποβολήν του Κυπριακού ζητήματος εις τον Οργανισμόν Ηνωμένων Εθνών".

Ο Αρχηγός του Δημοκρατικού Προοδευτικού

Κόμματος Τσουδερός συμφώνησε πλήρως με τις ενέργειες της πρεσβείας και υποσχέθηκε πλήρη συμπαράσταση.

Τη θέση του ο Τσουδερός καθώρισε και με τηλεγράφημα του προς τη πρεσβεία όπου ανέφερε:

"Πανιερώτατε, Εθνάρχα. Μετά ιδιαιτέρας συγκινήσεως απευθύνω προς την υμετέραν Πανιερότητα, και εις τα μέλη της Κυπριακής πρεσβείας το καλώς ήλθατε και την ευχήν διά την πλήρη ευόδωσιν του μεγάλου πατριωτικού σκοπού σας, υπέρ του οποίου κάθε Ελλην έχει καθήκον να εργασθή κατά δύναμιν".

Ο Σοφοκλής Βενιζέλος του ιδίου Κόμματος ήταν πολύ ενθουσιώδης. Είπε στην πρεσβεία ότι το δικαίωμα του κυπριακού λαού, να ενσωματωθεί με την ενιαία πατρίδα ήταν ιερό και απαραβίαστο.

Η πρεσβεία είχε επίσης επαφές με τον τέως πρωθυπουργό Παναγιώτη Κανελλόπουλο, τον αρχηγό του Εθνικού Κόμματος Ναπολέοντα Ζέρβα και τον αρχηγό του Σοσιαλιστικού Δημοκρατικού Κομματος Γ. Παπανδρεου, το Στυλιανό Γονατά αρχηγό των Εθνικών Φιλελευθέρων και το Βασιλέα Γεώργιο Β. Οι Κανελλόπουλος, Τσουδερός, Σοφούλης και Πλαστήρας αναγνώρισαν ότι το Κυπριακό ζήτημα για την ένωση έπρεπε να τεθεί σαν άμεση εθνική διεκδίκηση.

Αντίθετα ο Παπανδρέου και ο Ζέρβας τάχθηκαν με την άποψη του πρωθυπουργού Τσαλδάρη και θερούσαν άκαιρη και επιζήμια την ανακίνηση του Κυπριακού.

Η πρεσβεία δεν ανέφερε τις θέσεις του κάθε Κόμματος έναντι του αιτήματος της ένωσης σαν συμπλήρωσε τις επαφές της αλλά περιορίστηκε να ανακοινώσει ότι βρήκε απόλυτη συμπαράσταση.

Ανέφερε στην ανακοίνωση της η Πρεσβεία:

"Οι Έλληνες πολιτικοί αρχηγοί μετά των οποίων αυτή είχε συνεντεύξεις και συνομιλίας εξέφρασαν προς αυτήν την γνώμην ότι η Μεγάλη Βρετανία θα σεβασθεί τας αρχάς της δικαιοσύνης και της ελευθερίας και επομένως θα ανταποκριθή εις την δεδηλωμένη θέλησιν της Κύπρου, όπως ενσωματωθή εις το ελληνικόν κράτος, η οποία είναι θέλησις ολοκλήρου του Έθνους".

Η Πρεσβεία έφυγε από την Αθήνα με το υπερωκεάνιο "Ασκάνια" για το Λίβερπουλ της Αγγλίας με ένα λιγότερο μέλος, τον Κυρηναίος Μακάριο, γιατί οι αγγλικές αρχές αρνήθηκαν να αναθεωρήσουν ητο διαβατήριό του.

Την αποτελούσαν μόνο ο Τοποτηρητής Λεόντιος και οι Ν. Δημητρίου, Ι. Κληρίδης και ο Γ. Ρωσσίδης.

Η άρνηση της ελληνικής Κυβέρνησης να δώσει στην πρεσβεία υποσχέσεις συνέχιζε μέχρι την τελευταία στιγμή. Η Ελληνική Κυβέρνηση απαγόρευσε κάθε εκδήλωση και συγκέντρωση προς αποχαιρετισμό της πρεσβείας.

Φεύγοντας από την Αθήνα η Πρεσβεία έκαμε δυο ενέργειες: Επέδωσε υπόμνημα προς την Ελληνική Κυβέρνηση με το οποίο την καλούσε για άλλη μια φορά να ενδιαφερθεί πιο ενεργά για την Κύπρο και απευθύνθηκε προς τον ελληνικό λαό με μήνυμα της, με το οποίο τον ευχαριστούσε για τις ποικίλες εκδηλώσεις συμπαράστασης του προς αυτήν.

Ανέφερε η πρεσβεία στο τηλεγράφημα της προς την Ελληνική Κυβέρνηση:

" Ο Κυπριακός λαός αναμένει εναγωνίως όπως η Ελληνική Κυβέρνησις θέση σταθερώς και εντόνως ενώπιον της φίλης και συμμάχου Βρετανίας το Κυπριακόν ζήτημα ως εθνικόν διεκδικήσιν, ιδίως μετά την αποτυχίαν των άλλων εθνικών διεκδικήσεων.

Η σημερινή περίοδος είναι η μόνη ενδεδειγμένη διά την τοποθέτησιν της αξιώσεως του ελληνικού κυπριακού λαού αξιώσεως βασιζομένης τόσο επί των αρχών της ελευθερίας και της αυτοδιαθέσεως όσο και της ενεργού συμβολής αυτού εις τον συμμαχικόν αγώνα, ήτις και ανεγνωρίσθη υπό του κ. Τσέρτζιλ ως σημαντική και πολύτιμος".

Σε αποχαιρετιστήριο μήνυμά της προς τον ελληνικό λαό η πρεσβεία ανέφερε:

"Με τον ελληνικόν λαόν σύσσωμον παρά το πλευρό μας θα επιτύχωμεν εις την ιεράν αποστολήν μας. Η ημέρα της ενώσεως της Κύπρου μετά της Ελλάδος είναι εγγύς, το δικαίωμα της αυτοδιαθέσεως των λαών, η επίσημη διακήρυξις του χάρτου του Ατλαντικού, αι

Θυσίαι του Κυπριακού λαού, είναι αδύνατον να αγνοήσουν. Με την πίστιν αυτήν και την αδάμαστον θέλησιν του κυπριακού λαού, θα αξιώσωμεν από την φίλην και σύμμαχον Αγγλίαν την εθνικήν μας αποκατάστασιν με πανελλήνιον αλληλεγγύην. Απευθύνομεν προς άπαντας αδελφικόν χαιρετισμόν. Ζήτω η ένωσις, ζήτω το Εθνος".

Ενώ η προσβεία αναχωρούσε για το Λονδίνο ο Κυρηναίος Μακάριος επέστρεψε τελικά στην Κύπρο μαζί με τους Σάββα Λοϊζίδη, Θεοφάνη Τσαγγαρίδη και Θεόδωρο Κολοκασίδη όπου ανέλαβε ως προεδρεύων της Εθναρχίας μέχρι του τερματισμού της αποστολής της Προσβείας.

Οι άλλοι εξόριστοι επέστρεψαν ο μεν Ν. Κλ. Λανίτης στις **16** Μαρτίου και Γ. Χατζηπαύλος στις **30** του ίδιου μήνα.